

Motion till riksdagen

1989/90:Ju22

av Britta Bjelle m.fl. (fp)

med anledning av prop. 1989/90:71 om några processrättsliga frågor

Propositionen behandlar en rad processrättsliga frågor där vi i de flesta fall delar regeringens bedömning. Särskilt välkomnar vi att regeringen nu äntligen lägger fram förslag att avskaffa de s.k. eko-domstolarna, vilket vi och andra partier länge krävt.

De områden där vi har en annan uppfattning än regeringen är dels frågan om expertmedverkan. Vi är också kritiska mot att regeringen inte föreslår att vissa specialdomstolar skall avskaffas.

Expertmedverkan

Vi delar regeringens bedömning att rättegångsutredningens långtgående förslag om expertmedverkan i domstol ej bör genomföras. Enligt vår mening strider sådan expertmedverkan mot domstolens position som en objektiv bedömare av parternas mellanhavanden. I frågor av mycket komplicerad natur och som skulle kräva en expert är det inte ovanligt att det finns flera åsikter bland experterna. Om experter generellt skulle ingå i rätten skulle denna lätt mista sin ställning som förment opartisk bedömare. Från rättssäkerhetssynpunkt vore detta beklagligt.

Vi delar i stället bedömningen att sakkunniginstitutet bör användas aktivare eftersom målen ovedersägligen har blivit mer komplicerade i och med samhällsutvecklingen. Regeringen anger själv några förbättringar som skulle kunna göras. Dels borde det göras möjligt för rätten att utnyttja sakkunnig tidigare och i större omfattning under målets förberedelse. Dels borde en större del av sakkunnigkostnaden kunna stanna på statsverket. Av propositionen framgår emellertid att regeringen inte nu är beredd att vidta några förändringar. Vi finner denna inställning oacceptabel och menar att regeringen utan dröjsmål bör införa regler med detta innehåll.

I en typ av mål anser vi dock att den lösning som förordats av Högsta domstolen bör kunna prövas. Det gäller mål där barns utveckling och behov är föremål för bedömning, t.ex. i vårdnadsfall. I sådana fall bör rätten kunna förstärkas med experter utan rösträtt som har ingående kunskaper om barn. Liknande resonemang har tidigare förts i vår partimotion under allmänna motionstiden om utsatta barn.

Specialdomstolar

Mot. 1989/90

Ju22

Regeringen väljer att inte nu lägga fram något förslag om avskaffande av ett antal specialdomstolar trots att föredragande statsrådet själv medger bristerna med den nuvarande ordningen. Folkpartiet har länge, och senast under allmänna motionstiden, lagt fram förslag i syfte att uppnå en enhetligare domstolsorganisation. En sådan är önskvärd av flera skäl. Från effektivitets- och kostnadssynpunkt och av rättssäkerhetsskäl bör antalet specialdomstolar nedbringas. Av rättssäkerhetsskäl är det beklagligt att specialdomstolarna ibland bidrar till rättegångsfel, dvs mål hamnar fel och måste tas om igen. Vidare är det mycket betänkligt från rättssäkerhetssynpunkt att t.ex. hyresmarknadens parter finns representerade i de dömande instanserna. Europadomstolen fällde också för några år sedan Sverige för att systemet med partsrepresentation i domstol strider mot Europakonventionen. Regeringen bör därför snarast lägga fram förslag att avskaffa fastighetsdomstolarna, hyres- och arrendenämnderna samt bostadsdomstolen.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag om förbättringar av sakkunnigreglerna enligt vad i motionen anförts,
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om regler så att experter utan rösträtt kan medverka i rätten i mål där barns villkor är föremål för bedömning,
3. att riksdagen hos regeringen begär förslag till att avveckla fastighetsdomstolarna, arrende- och hyresnämnderna samt bostadsdomstolen.

Stockholm den 7 mars 1990

Britta Bjelle (fp)

Lars Sundin (fp)

Kjell-Arne Welin (fp)

Bengt Harding Olson (fp)

